

Nyíregyháza egészsége tematikus blokk előszó

Foreword

Az európai régiók egészségpolitikai célkitűzéseinek már régóta része a népesség egészségi állapotának javítása és a kedvezőtlen trendek megállítása. Világosan látható, hogy az orvos- és egészségtudomány hatalmas fejlődése ellenére az egészségügyi ellátás önmagában nem képes az egészség és az életminőség javítására, csak bizonyos betegségek gyógyítására. Az életminőség és az egészségi állapot javításában, alakításában egyre nagyobb szerepet játszanak az egyének és a lokális közösségek, kiemelten fontossá válik az ő aktivitásuk. Ki kell mondanunk azonban, hogy az említett folyamatokra, dimenziókra jelentős hatással bírnak a hatalmi struktúrák az életfeltételeket alakító politikákon keresztül. Ez akkor is igaz, ha ennek gyakran nincsenek tudatában e hatalmi struktúrákat képviselő intézmények, szervezetek és személyek.

Az életminőséget több tényező határozza meg, melyek pozitív irányú befolyásolásával javítható a közösség tagjainak jólléte. Ahhoz, hogy az életminőség javuljon, és az ehhez szükséges változások megkezdődjenek, pontosan ismerni kell a befolyásoló tényezőket, melyek révén megtörténhet a beavatkozási pontok azonosítása, az ezekhez kapcsolódó akciók kidolgozása, majd azok megvalósítása.

A nyíregyházi lakosok életminőségét, annak egyes dimenzióit, köztük az egészségi állapot vizsgálatát több mint tíz éve végzi kutatócsoportunk a háztartáspanel módszertanára alapozottan. Az egészségi állapot feltérképezéséhez elsősorban az egészségi állapot szubjektív megítélését vizsgáljuk kutatásunk során, mivel ennek nemzetközi szinten is standardizált módszerei vannak. Az Európai Lakossági Egészségfelmérés egyes kérdésblokkjainak használatával adataink jól összevethetők országos és nemzetközi szinten egyaránt. Az egyes kutatók számára nem mindig mérhető fel maradéktalanul egy adott vizsgálatba bevont személyek egészségi állapota, viszont bebizonyosodott az, ha maguk a megkérd-

zettek mutatják be, illetve minősítik egészségi státuszukat, pontosabb eredmények érhetőek el a kutatások során. A válaszadók képesek átlátni, megérteni saját egészségi állapotukat, ők ismerik egészségüket, ezért ez az eljárás alkalmas arra, hogy az egészségi állapotot holisztikus módon közelítse és mérje. Nyilvánvaló, hogy az ilyen vizsgálatok sok szubjektív elemet tartalmaznak, de megbízhatóságuk alátámasztott és előrejelző funkciójuk sok esetben pontosabb, mint az objektív méréseké. Az önminősített egészségi állapot egyfajta szubjektív értékelés, de szoros összefüggést mutat az objektív fizikai állapottal, így alkalmas arra, hogy segítségével folyamatosan mérjük egyes betegség-folyamatok alakulását.

Az Egészségfejlesztés folyóirat jelen különszámának 8 eredeti közleménye a fentiekben említett, Nyíregyházán 2008-ban elindult kutatássorozat legutóbbi, 2018-as felmérésére alapozódik. A „Nyíregyháza életminősége – Háztartáspanel” kutatás egészségi állapotot feltáró vizsgálatából néhány kiemelt jelentőségű dimenzió kerül most bemutatásra, mint például a lakosság táplálkozási, dohányzási szokásai, a mentális egészség, a társas kapcsolatok, a nők szűrési hajlandósága, a krónikus betegségek, valamint a vélt egészségi állapot néhány egészségpszichológiai megközelítése. Külön cikk foglalkozik a felmérés részletes módszertanának bemutatásával.

Kutatásunk általános célja a nyíregyházi lakosok életminőség összetevőinek, az azt alakító, az egészséget befolyásoló életmódbeli és társadalmi tényezők vizsgálata, továbbá az egészségügyi ellátások igénybevételének és a városban élők egészségmagatartásának, egészségműveltségének feltárása volt. A „Nyíregyháza életminősége – háztartáspanel” kutatás rendszeres tényfeltáró vizsgálatként alapot ad a városi lakosság életminőségének nyomon követéséhez az azt meghatározó, illetve

befolyásoló tényezők leírásával. Immár elmondható, hogy hosszútávon támogatja az egészségorientált döntéseket, a lakosság egészségi állapotának érdemi javulását, amely közép és hosszútávon hatással van a városlakók életminőségére és a város versenyképességére egyaránt. Az adatok azt mutatják, hogy megfigyelhető pozitív elmozdulás a lakosság egészségi állapotát és egészségmagatartását illetően, mégis sok teendő hárul még a szakemberekre annak érdekében, hogy az életmódtényezők befolyásolásával az egészségfejlesztés eszközeivel, az elkerülhető halálokokat háttérbe szorítsuk és növelni tudjuk a lakosság életminőségét és az egészségben eltöltött életévek számát városunkban is.

A város lakosságának egészségfejlesztése a város, az alapellátás, a szakellátás, a szociális ellátó rendszer és a lakosság közös ügye. Egy szakmai team, melyben az előbb felsorolt résztvevők véleménye és tapasztalata is érvényre jut, a kutatási eredményekre támaszkodva, azok figyelembevételével képes a szükséges intervenció kidolgozására.

Nyíregyháza lakosságának egészségi állapotában egy szakemberek által kidolgozott egészségterv alapján további pozitív változások érhetők el. Ehhez interszektoriális együttműködésre van szükség, mely összefogáshoz a most megjelent publikációkkal is hozzá kívánunk járulni azáltal, hogy a folyóiratot olvasó szakemberek irányába visszacsatoljuk eredményeinket. A visszacsatolás nem csak helyi szinten lehet hatékony, hiszen mintául szolgálhat vizsgálatunk a Nyíregyházához hasonló más települések és az ott működő szakemberek számára egyaránt.

Jávorné Dr. Erdei Renáta
vendégszerkesztő

*Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar Védőnői
Módszertani és Népegészségtani Tanszék*